

extra charitatē q̄ homo tenet se et deū diligere. et vires suas p̄seruare vt deo diuini possit seruire. p̄s. Fortitudinē meaz ad te custodiā. **Quarto** q̄ q̄s excedit i sup̄ fluitate cibi et pot̄ sic q̄ p̄dit rationē vel nansēa h̄z vt vomitū facit p̄pter sup̄fluaz crapulā vel ebrietatē. talis etiā ḡuiter peccat. **Quā** fm̄ **Hēricū** d̄rimaria. Quicūq̄ inebriat vel q̄ excedit mēsurā i comedēdo et bibēdo. si hoc cum p̄posito facit. peccat mortaliter toties q̄ntiens facit. Et q̄ in tali ebrietate moritur eternaliter damnabitur. **Quinto** peccat q̄s comedēdo et bibēdo q̄ principaliter q̄rit delectationē. et tales delectationē p̄ponit deo. q̄ d̄z esse principalis causa et finalis i om̄ibz opibz n̄ris. **Vñ** Apoc. p̄. Ego sum alphas et om̄. principium et finis om̄z. Et talē delectationem hoīes voluptuosi q̄runt. q̄ solū fm̄ carnē viuunt. **Vñ** ap̄ls **Ro. viij.** Fratres si fm̄ carnē vixerit moriemini. **Vñ** etiā **Hiero.** Impossibile ē h̄ implere ventrē. et ibi mētem. **Quantū** ad tertiā p̄tem huius sermonis sciēdū. q̄ oēs christiani debēt hodie istud festū deuote et solēniter celebrare et sanctū **Matthiā** i om̄ibz necessitatibz inuocare tanq̄ singularē patronū. **Primo** q̄ a serpētibz venenosis ledunt. **Vñ** legit q̄ dum beatus **Matthias** p̄dicaret quādā potionē intorcatā dederunt ei bibere. quā ipse in noīe dei bibit. et nullā sentit lesionē. **Etiā** infirmi. **Vñ** de eo legitur q̄ cum p̄iudicaz p̄dicaret. cecos illuminabat. leprosos mundabat. demones expellebat. claudis gressum. surdis auditum. et mortuis vitam restituebat. **Etiā** i extremis laborātes. **Vñ** legit q̄ dum q̄daz miles vt moris ē ex deuotione aliquē apostolorū eligeret in patronum semel. bis arripuit chartam p̄tinentē nomē **Matthie**. **Tunc** indignatus ait. Si nullus magorum apostolorum eligere potui. nec hunc p̄ patrono habere volo. **Post** aliq̄tēps p̄dictus miles causa salutis loca passionis christi visitare disposuit. **Cū** iam in mari aliquātulum cū socijs p̄fectus esset. tantis tempestatibus nautis subito impellitur. ut om̄es q̄ in ea erant de vita desperarēt. **Et**

cum fors reum militem p̄deret. p̄iectus de navi marinis fluctibz super nudā tabulā exponit. q̄ cūz p̄xim⁹ esset morti. ecce vidit virum splendidū p̄ciosa veste indutum. **Cūq̄** interrogaret cur marinis fluctibus esset immersus. **Qui** cū p̄p̄ culpā suā hoc factus esse dixisset. **Ille** adiecit. Velles ne illi bonorū et obsequiū imp̄dere q̄ de istis periculis te liberaret. **Miles** ille respōdit. q̄d iū vixero sibi tāq̄ d̄no fideliter seruire p̄mitto. **Vir** autē ille ait. ego sum sanctus **Matthias** ap̄ls quē patronū h̄re p̄tēpsi. nūc autē tibi bonū p̄ malo reddo. et manu extēsa ipsū de periculo mortis liberauit et i ciuitatē hierusalē trāsportauit p̄cipiēs ei vt ibidem socios suos expectaret. **Qui** post multos dies illuc veniētes ipsum recognouerūt et deū laudauerūt. **Ille** autē sanctū **Matthiā** deinceps i magna reuerētia p̄ oibz sāctis sp̄ habuit et ei deuotissime vsq̄ ad finē vitę seruiuit. **Etiā** tpe famis. **Vñ** legit q̄ anno d̄ni. **M. cxxvi.** in treueri corpus sancti **Matthie** inuentū fuit tpe famis. q̄ mox miraculose cessauit.

De annūciatione beate marie virginis. Sermo. XIII.

Ingressus an

Igelus ad eam dixit. Ave gr̄a plena dominus tecū. **Verba** hec originaliter scribūtur **Lud. p̄.** Recitatur autē i instāq̄ solēnitatē euāgelio. **Sciendum** q̄ nemo potest digne laudare beatam virginē. nisi ipsū dignū faciat ille. q̄ hodie p̄cept⁹ ē in vtero ei⁹. **Vñ** **Damas.** Licet mille ora mille lingue vociferarent. nec sufficerēt. nec si om̄es lingue hominū conuenirent. eam mirificis possent efferre p̄conijs. **Vñ** etiā **Bern.** Utināz mihi tot essent lingue quot celi stelle. vt om̄es illas possem conuerrere ad laudes genitricis dei nec sic faceret. **Et** si nullus humanus sermo i laudes eius inuenitur idoneus nō tñ p̄pter h̄ ab ei⁹ laude cessare debem⁹ sed q̄d possum⁹ faciamus. **Nam** ipsa hodie facta ē mater christi et potest nob̄ gratiam impetrare. **Et** q̄d ergo hodie festū

Bermo

eius annūciatōis celebram⁹. tūc ad bo-
norē beatę virginis marię 7 edificatiōem
nrāz tria sūt dicēda in pñti s̄mone. Pri-
mo d̄ solēnitātē istī⁹ festiuitatē. Scdo aliq̄
ad edificatiōē nrāz. Tertio aliq̄ miracu-
la p̄ solatiōē nrā. **Quātū** ad primūz
sciēdū q̄ s̄m **H**en. d̄ hassia. s̄ festū p̄cellit
q̄si oīa festa totī⁹ āni. Et s̄ sic pbat⁹ q̄ si
dies natiuitatē solēnis ē. q̄ hō q̄ nascebat⁹
d̄ erat. ista solēnior ē in q̄ de⁹ fact⁹ ē hō.
Uñ canit. Hodie de⁹ homo fact⁹ ē. Et iā
si dies resurrectionis celebris ē i q̄ huma-
nitas resurrexit glorificata carne. ista cele-
brior ē in q̄ humanitas assumpta ē in vni-
tatem suppositalē. Itē si dies ascensionis
solēnis ē in q̄ chris⁹ celū ascendit. ista ce-
lebrior est in qua hodie filius dei de celo
descēdit i vterx ḡginis matris. Itē si dies
pentecostes celebris est in q̄ spiritus sanct⁹
missus ē. ista celebrior ē. in q̄ hodie filius
dei filius fact⁹ est nobis. **Quā** hodie qñ vir-
go maria habuit in etate. xiiij. annos. et
xxviij. hebdomadas iesum chris⁹m pcepit.
tūc dies salutis incepit. 7 nox recessit. quia
post peccatūz. Ade nox fuit quinqz milib⁹
annis centum 7 nonaginta nouē. Sicut ḡ
Adā 7 **Eua** noctē fecerūt. sic chris⁹ 7 ma-
ria hodie diem gratię 7 salutis inchoaue-
runt. **Uñ** hodie canit. Hec ē dies quam
fecit dñs. hodie dñs afflictionē sui ppli
resperit. 7 redemptionē misit. hodie mortē
quā femina intulit. femina fugauit. **H**o-
die de⁹ homo fact⁹ est. id qd fuit pmanit
7 qd nō erat assumpsit. Ergo exordiū nrę
redemptionis deuote recolam⁹ 7 exultem⁹
dicētes: glia tibi dñe. Ingressus angelus
zē **Quare** angel⁹ missus est. Respondet
q̄ sicut ena p̄ diabolū est decepta. 7 ei mē-
daciū nūciauit 7 p̄sequens mortē eter-
nā. Ita pueniens fuit angelum marię an-
nunciare veritatē 7 vitā eternam. Etiam
ḡritur in qua forma apparuit ei angelus.
Rūdet q̄ formauit sibi lucidum corp⁹ vt
etiā sensibiliter virgini appareret. vt dicit
beatus **Aug⁹** in quodā sermone loquens
in psona beatę marię virginis. Venit ad
me gabriel archāgel⁹. facie rutilās. veste
coruscans. incessu mirabilis. aspectu terri-

bilis. Et s̄ p̄gruū fuit. q̄ enī illū annūcia-
uit q̄ in se ē inuisibilis. corp⁹ visibile voluit
ex virgine sumere. p̄grue debebat corpali
specie apparere. Et iā ḡrit qd virgo maria
egerit. qñ angel⁹ ad eā ingressus fuit. **R**e-
spondet q̄ qdam doctores volūt q̄ erat
abstracta tota i deuotissima p̄templatiōē
sup salutē generis humani. q̄liter p̄ virgi-
nem debebat humanum gen⁹ saluari. Et
qdā dicūt eā tunc actu legisse illud **Esaię**
vij. Ecce virgo p̄cipiet 7 pariet filium. **Iñ**
Bergo actu tam intime contemplationis
quo erat deo corporaliter coadunata. in-
gressus est angel⁹ ad eā. **R**ationabile enī
videt q̄ qñ corporaliter voluit sibi vniri
verbū eternum. vt tūc ipsa spūaliter eidez
vnita in actu contemplationis esset. Aue
ḡra plena zē. **S**ciendum q̄ null⁹ dominū
excellenti⁹ et dulci⁹ 7 grati⁹ beatam virgi-
nē poterit salutare seu laudare q̄ hac sa-
lutatione. quam ipse deus pater dictauit
7 ei per angelum destinauit. Et est a nob⁹
frequēter hac salutatione salutanda. quia
tale gaudiū habet ex illa salutiōē deu-
te dicta q̄le habuit quādo hodie saluta-
ta fuit ab angelo. **E**x quo hodie pagit fe-
stū annūciationis 7 chris⁹i p̄ceptiōis tunc
ḡrit quō icarnatio chris⁹i facta sit. **Rūdet**
q̄ postq̄s āgel⁹ gabriel fuit missus ad ma-
riā virginē. vt habet **Lud. p.** 7 maria cre-
didit 7 consensit. tunc spūsanctus super-
uenit. in eam. 7 eam sanctificauit et fecun-
dauit formauitqz in instanti d̄ purissimo
sanguine marię. vel vt alij dicunt. de pu-
rissimis humorib⁹ ei⁹ corpus chris⁹i. Et in
eodez instanti in quo formatum ē corpus
creata est aīa. Et hęc in eodez instanti cō-
iūcta ē corpi organicato. 7 illa dño corp⁹
et aīa simul mox fuerunt deitati vnita in
dei filij psona. **Uñ** s̄m **H**olgot sup li.
Sap. q̄ nunqz fuit aliq̄s ita paruus puer
sicut chris⁹ i vtero matris p̄cept⁹. **Uñ** di-
cit **Aug⁹.** **F**ormatio corpis chris⁹i fuit p̄fe-
cta in principio sue p̄ceptionis. q̄tum ad
omnia lineamēta mēbroz. tñ q̄tū ad de-
bitam corpis quātitatē p̄ficiēbat succē-
line. sicut corpus puerorūz augmentat⁹ a
tpe figuratiōis vsqz ad p̄fectā maturitatē

Et sciendū fm **Henri**. d. v. maria. q. tota trinitas illaz incarnationē opata ē. q. opa trinitas ab extra sūt indiuisa. **Nā** ibi fuit potētis patris q. statim corpus formauit z aīam creauit. z illa duo diuinitati vnuit in illo momēto cū beata virgo dixit: **Ecce ancilla dñi.** Etia opata ē ibi sapiētia filij q. corp⁹ suū optime disposuit. z oīa membra sua decenter ordinauit. **Vñ ps. xliij.** Speciosus forma p filijs hoīuz. **Itē** operata ē ibi grā spūssancti. q. pceptionē illaz mundā ab omni peccato reddidit. **Item** sciendū q. q̄uis tota trinitas opata sit incarnationē. sol⁹ tñ fili⁹ ē incarnat⁹. vt dicit **Aug⁹** i li. de fide ad petz. **Et ipse** beat⁹ **Aug⁹** ponit tale exemplū. **Si** tres puellę tenerēt vnicaꝝ tunicā. z illā vna ex illis indueret. tūc illa indutio fieret a trib⁹ puellis z vna illaz solū indueret. **Quantū** ad scđam ptem hui⁹ sermonis p nra infor matione sciendū. q. sicut virgo h̄ gloriosa purissima sua puerlatione meruit i se p̄cipere filiū dei. ita z nos p purā p̄fessionem digni erim⁹ in h̄ festo pasce eundez filium dei z virginis matris eius dez in sacro recipere. **Quare** charissimi de p̄fessione notes. **Et** primo q. q̄libet peccator debet deū inuocare vt illuminet sibi cor suū. z insuper rememorare oīa peccata sua. z omne posse suū facere. audiendo sermones zc. **Et qñ** incipit p̄fiteri tūc d̄z dicere i p̄fessione z ex primere numez. quotiēs q̄libet peccatus iuxta estimationē suā cōmisit. z etiā si ista peccata p̄misit i dieb⁹ festiuis. tūc graui⁹ ē. z etiā si p̄cipianit ex cōmunicatis qui publice fuerūt denūciati. loquēdo. bitēdo comedēdo. emēdo. salutādo. q. tūc incidit i minore ex cōicationē. a qua p̄fessor d̄z eū prius absolueret. z postmodum a peccatis. **Etia** sciendū. q. sūt. xij. genera hoīuz q. p̄fiteri. z p̄fessio ipsis nō p̄dest. q. nō vere p̄nitēt. **Primi** q. nō integre omnia peccata p̄fiteri. s. aliqua peccata sciēter ex verecundia occultāt. vel etiā q. palliāt sua peccata. z etiā q. ita p̄cipitāter vel submis se loquūt i p̄fessione. ne p̄fessor intelligat peccata q. p̄fiteri. z talē p̄fessionē nō acceptat de⁹. **Secūdi** q. non habēt firmum

ppositū ampli⁹ dimitte di omnia peccata mortalia. **Tertij** q. diuidūt p̄fessionem z currūt d̄ vno p̄fessore ad aliū dicendo isti vnā ptē z alteri aliā ptem suoz peccatoꝝ z sic seip̄os decipiūt. q. q̄libet p̄fiteri d̄z oīa peccata sua q. h̄z i memoria sacerdoti p̄fiteri vni. z nō ptem vni z partem alteri. **Quarti** sūt q. mētiunt sciēter i p̄fessione q. sacerdos sedet ibi i loco dei q. veritas ē. **Et** ideo i p̄fessione veritas ē dicēda tāq̄ ipsi deo cui nuda z apta sunt oīa. **Ergo** si sacerdos querat an corrupta es tu virgo tūc rñdere debes veritatē dicēdo: **Nō** sū virgo. **Sz** diceret. cū illa p̄fessa est an h̄ idē peccatū. an teneat sibi secūdario p̄fiteri. **Rñder** q. nō tenet. s. dicere debet q̄cquid in h̄ deliqui an p̄fessa sum. z p̄nitētia mihi imposita ē quā exolui. **Sz** tñ fm beatū **Tho.** Bonū ē et salubre vnum peccatū pluries et plurib⁹ sacerdotib⁹ p̄fiteri q̄uis nō sit de necessitate saluq. q. illa verecundia valde delet peccata z p̄gnam purgatorij. **Vñ** etiā i decre. d̄z. **Pudor** z erubescētia ē maxia p̄ p̄nitētē z satisfactiois. d̄ pe. d̄l. i. **Que**z p̄nitet. **Quiti** sūt q. se excusāt z alios inculpāt. q. d̄ nō d̄z fieri. **Sz** q̄libet d̄z seip̄s accusare z culpā suā. p̄p̄ā dicere. nec d̄z alios hoīes i p̄fessione noiare. nec etiā loq̄ ex p̄fessionē ea q. sibi i p̄fessione dicūt. **Sexti** sūt q. stant i amore illicito z simul morāt i eadē domo z tales nō sūt absoluēdi nec cōicandi. nisi velint desistere z prius ab innicem separari. **Septimi** sūt q. h̄uāt inimicitias. nec volūt indulgere suis offēsorib⁹. nec talis cōfessio ē utilis. **Vñ** **Matth.** vi. **Si** nō remiserit h̄oib⁹. nec z p̄r v̄r celestis dimittet vob peccata v̄ra. **Octauī** q. aliena non restituit. **Vñ** **Aug⁹**. **Nō** dimittit peccatū nisi restituat ablatū. **Et** talis restitutio etiā d̄z fieri d̄ reb⁹ paruis. sicut q. diuersis hoib⁹ parua dāna intulissent. in pratis. in agris. i piris. z sic de singulis. **Sz** si quis hoib⁹ dāna intulisset ignorāter. tūc debet talis facere vnā summā de oib⁹ illis puis z tñ de p̄silio sui p̄fessoris dare ad illā ecclēsiā parrochiale in q. talia dāna intulit. vel pōt etiā dare pauperibus. **Et** sciendū

Sermo

quilibet volens coiccare d3 restituere an
accessum sacri oia debita si termin? soluti
onis instat. aut petere dilationem ab illo
qui tenet. Et si occultu e. tunc d3 restituere p
pessionem i occulto. S3 si publicu e. tunc p
le d3 restituere aut vltiore dilatiodez pete
Noni sut q detraxerunt primis. et nolunt
restituere fama pximo. **Un** sanct? **Ibo.**
scda. ij. q. lxij. Tenet q3 ad restitutione fa
me. sicut ad restitutione cuiuslibet rei sub
tracte. **Un** etiā **Hiero.** Nō facilis venia
prana dixisse de rectis. **Decimi** sut q nō
cōfidūt q de? velit peccata sua indulgere
eis. s3 ppter multitudinē pctōz desperant.
Ite Aug? Pgnitētia q ex fiducia nō p
cedit inutilis sterilisq3 manet 7 sine fructu
Un etiā **Ambro.** Nō pōt bñ agere pgni
tētia q nō sperat indulgētia. **Un** vere p
nitēs nunq3 d3 desperare. etiā si mille mi
lia pctōz mortaliū cōmisisset. **Un Bern.**
Maioz ē dei pietas q3 quēis iniquitas.
Undecimi sut q pfitent. nō ex charita
te. s3 ex humano timore. Et illoz q solū ex
timore 7 verecūdia hūana pfitent sūt duo
signa p q cognoscūt. **Primum** ē q tales
differūt pessionē suam vsq3 ad vltimam
hebdomadā. 7 tūc qñ vltra non pñt. tunc
pfitent ex quodā timore humano. ne post
mortē priuent ecclesiastica sepultura. **Un**
di extra de pgni. 7 remis. **Omnis** vtriusq3
sex? **Qui** i qdragesima nō cōfitent. nec in
pasca cōmunicāt. debēt carere introitu ec
clesie 7 ecclesiastica sepultura. **Scd3** signū
q tales post pasca viuūt sicut an vixerūt
et eadē peccata iterato cōmittūt q an cō
miserūt. 7 s3 signū q nō vere s3 fecte. nō ex
charitate. s3 ex cōsuetudine 7 hūano timo
re pgnitētia egerūt. nec firmū ppositū emē
dandi habuerūt. **Duo decimi** 7 vltimi
sūt q pfitent 7 pgnitētia3 suscipiūt. s3 post
modū eandē pgnitētia3 paruipēdūt 7 ob
liniscunt. nec pficiūt. Et talis pfectio non
pficit ad salutē. **Silr** q sciēter 7 ex pposito
grunt simplices 7 illiteratos confessores 7
bene possent hie litteratos et discretiores
Et tales seiplos decipiunt. q3 si cecus cecū
ducit. ambo i foveā cadūt. **Un** christus i
enāgelio. **Acci** sūt 7 duces cecoz. **Ex** oib?

iam enumeratis pfulendū ē. q qūbet ho
minū faciat generalē 7 integrā pfectionem
de oībus peccatis a iuuetute cōmissis. 7
aliā pgnitētia3 accipiat. 7 etiā deuote cō
plere studeat. Et q3 plures p plures ānos
nō bñ pfitent. pt3 p tale exēplū. ut habet
in sermonib? discipuli d tpe. sermone. xij
O. Quantuz ad tertiā ptē hui? sermo
nis sciēdū q oēs peccatores 7 peccatrices.
7 psequēter oēs hoīes senes 7 iuuenes de
bent gloriosam virginē mariā diligere. et
eā crebre cū angelica salutationē salutare
q3 oib? parata ē succurrere eā deuote in
uocātib?. Et pmo de peccatozib? exēplū
de **Theophilo** q abnegauit baptismum
deum 7 mariā. et tñ mariā impetravit sibi
misericordiā dei. Et s3 qre infra i pmpu
ario d exemplis beate marie virginis. xlij
Etiā de peccatricib?. **Exemplū** d adulte
ra q quotidie cēties flexit genua ad hono
rem virginis marie. Cui maria succurrit 7
postmodū vitā laudabili finiuit. **Quere**
s3 in pmpuario. de exemplis virginis ma
rie. xlvij. **Etiā** q patiunt vehemētes infe
stationes demonū. debēt beatā virginem
mariā salutare p angelicā salutationē. q3
salutatio angelica demones fugat. **Exem
plum** d cōcubina sacerdotis. q trānit re
ligionem. nec poterat diabolu vincere p
aquā benedictā. nec p signū sancte crucis
s3 p **Aue maria.** **Doc** qre ibidē. lxxv. **Ul
timo** sciēdū q q libenter orat anemaria.
raro aut nunq3 dānabit. **Exemplū** d mili
te q frequēter de sero 7 de mane beatā ma
riā salutauit. et feliciter ad christū migra
uit. **Doc** qre ibidem. lviij.

**Sermo breuis de vera penitē
tia 7 confessione.**

Conuertimini
ad me i toto corde vō. **Jobel.**
ij. In verbis illis iam pmissis
dñs nos i h sacro tpe. xl. qd ē tps pgnitē
tig iuitat ad pgnitētia3. ostēdēs qñs debet
at esse pgnitētia nra. **Primo** d3 esse recta
Ideo dicit. **Conuertimini** ad me **Secūdo**
debet esse itēgra **Ideo** dicit. i toto corde.